

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ
СТОЛІТТЯ В КОМПАРАТИВНОМУ АСПЕКТІ**

спеціальність 8.02030301 Філологія. Українська мова і література

Інститут філології

2016 – 2017 н.р.

Робоча програма Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття в компаративному аспекті для студентів VI курсу, за спеціальністю 8.02030301 Філологія. Українська мова і література, галузі знань 0203 Гуманітарні науки
2017 року. – 25 с.

Розробник: Ковбасенко Юрій Іванович, професор, завідувач кафедри світової літератури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури

Протокол № 6 від « 08 » лютого 2017 року

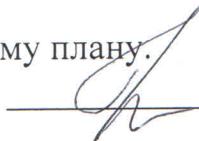
Завідувач кафедри світової літератури

 (Ковбасенко Ю.І.)

Структура програми типова.

Години відповідають робочому начальному плану.

Заступник директора Інституту філології

 Заяць Л. І.

З М І С Т

Пояснювальна записка	С. 4
Структура програми навчальної дисципліни	С. 6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	С. 6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	С. 7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Знакові явища зарубіжної літератури кінця XX століття в компаративному аспекті</i>	С. 8
<i>Змістовий модуль II. Провідні тенденції розвитку зарубіжної літератури початку XXI століття крізь призму компаративістики ...</i>	С. 11
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття у компаративному аспекті»	С. 13
V. Плани семінарських занять	С. 14
VI. Завдання для самостійної роботи	С. 17
VII. Карта самостійної роботи студента	С. 19
VIII. Запитання для контрольної модульної роботи	С. 19
IX. Система поточного та підсумкового контролю	С. 21
X. Методичне забезпечення курсу	С. 22
XI. Запитання до заліку	С. 23
XII. Рекомендована література	С. 25

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма дисципліни «Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття в компаративному аспекті» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою світової літератури на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчальною матеріалу дисципліни «Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття у компаративному аспекті», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття у компаративному аспекті» уходить до переліку дисциплін філологічного циклу нормативного блоку. Вивчення цього курсу передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації. Зокрема: опанування системи знань про закономірності світового літературного процесу межі XX–XXI століття, розширення обріїв гуманітарного мислення, поєднання культурологічного, національного, соціокультурного контекстів щодо сприйняття літературних явищ, широкий розгляд літературно-критичних матеріалів для можливості проведення глибинного аналізу художніх творів та формулювання обґрунтованих інтерпретацій, професійну підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів.

Метою курсу є розкриття закономірностей світового літературного процесу межі XX-XXI століть у компаративному аспекті, з'ясування своєрідності розвитку літературного процесу різних національних літератур, поглиблення знань з теорії літератури та вміння аналізувати й інтерпретувати художні твори в контексті сучасних літературознавчих і культурологічних тенденцій.

Завдання курсу:

- формування уявлення про соціокультурні, історичні, мистецькі чинники розвитку країн, література яких вивчається у зазначений період;
- аналіз та інтерпретація художніх творів зазначеного періоду в компаративному аспекті;
- дослідження особливостей поезики митця, встановлення елементів традицій і новаторства в стилі художнього твору та ідіостилі письменника через ієсування стильових явищ, стильових тенденцій та стильових домінант;
- сприйняття художнього твору як складної системи в контексті різноманітних видів дослідження художнього твору загалом.

У процесі вивчення курсу важливо досягти усвідомлення магістрантами літературних творів як взаємопов'язаних мистецьких явищ, що дає змогу сприймати конкретний текст у його синхронічних і діахронічних зв'язках із іншими літературними творами; необхідність врахування історичного контексту; взаємозалежність історії суспільства, історії культури та історії літератури.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання завдань дослідницького, творчого характеру, оформлення реферативних досліджень з актуальних проблем розвитку зарубіжної літератури межі ХХ-ХХІ у компаративному аспекті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

Знати:

- провідні тенденції світового літературного процесу зазначеного періоду в компаративному аспекті;
- місце і значення вивчених творів у творчості письменника та літературному процесі цього періоду;
- особливості стилю художнього твору та ідіостилу письменника.

Уміти:

- складати конспект рекомендованих для опрацювання критичних статей і коментувати виписані тези;
- досліджувати поетику оригінального і перекладного тексту, з'ясовувати властивості мови літературного твору, засоби художньої виразності, жанрові різновиди, особливості його образної системи тощо);
- виокремлювати факти стильових явищ, стильових тенденцій і стильових домінант, на підставі яких визначається стиль художнього твору та індивідуальний стиль письменника.
- самостійно визначати змістові домінанти тексту, відтворюючи авторську концепцію і здійснювати власну інтерпретацію;
- відрізнати естетично довершені художні твори від продукту масової культури.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить: 60 годин, із них: 4 годин - лекції, 4 годин - семінарські заняття, 2 Год. - модульний контроль, самостійна робота - 20 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Зарубіжна література ХХ-ХХІ століття» завершується складанням екзамену (30 год.).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни становить: **120** годин, із них: **16** годин – лекції, **16** годин – семінарські заняття, **8** годин – модульний контроль, самостійна робота – **80** годин.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття у компаративному аспекті» завершується складанням **заліку**.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: «Історія світової літератури

кінця XX – початку XXI століть в компаративному аспекті»

Курс	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4 Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин: 120 Тижневих годин: 2	Галузь знань: Філологія Шифр та назва спеціальності <i>8.02030301 Українська мова і література</i> Освітньо-кваліфікаційний рівень: «<i>магістр</i>»	Нормативна Рік підготовки: 2 Семестр: 12 Аудиторні заняття: 32 години, з них: лекції (теоретична підготовка): 16 год. семінарські заняття: 16 год. модульний контроль: 8 год. Самостійна робота: 80 годин Вид контролю: Залік

Мета: курс покликаний розкрити закономірності світового літературного процесу кінця XX – початку XXI століть у компаративному аспекті, зокрема, своєрідність розвитку літературного процесу різних національних літератур; поглибити знання з теорії літератури, а також уміння аналізувати та інтерпретувати художні твори в контексті сучасних літературознавчих і культурологічних тенденцій.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія зарубіжної літератури кінця XX – початку XXI століття
в компаративному аспекті»

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекції	Семінарських	МКР	Самостійна робота
Змістовий модуль I. Знакові явища зарубіжної літератури кінця XX століття в компаративному аспекті							
1	Світова література кінця XX століття: знакові постаті, твори, тенденції	7	4	4			10
2	Постмодернізм як культурний і літературний феномен	5	4	4			10
3	Постмодернізм і романистика Умберто Еко	4	4		4	2	10
4	Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст	4	4		4	2	10
Змістовий модуль II. Провідні тенденції розвитку зарубіжної літератури початку XXI століття крізь призму компаративістики							
5	Світова література межі XX – XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції	7	4	4			10
6	Творчість сучасних зарубіжних письменників: у пошуках мейнстріму	5	4	4			10
7	Параболічність як атрибут світової літератури межі XX–XXI століть	2	4		4	2	10
8	«Смерть автора», або постмодерністська реінтерпретація світової класики	2	4		4	2	10
Разом з навчальним планом		120	32	16	16	8	80

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ЗНАКОВІ ЯВИЩА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ XX СТОЛІТТЯ В КОМПАРАТИВНОМУ АСПЕКТІ

Лекція № 1

Світова література кінця XX століття: знакові постаті, твори, тенденції (4 год.)

Світова література кінця XX – початку XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції. Загальна характеристика світової літератури кінця XX століття: традиції і новаторство. Філософські та літературознавчі явища кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів). Гостра потреба в нових орієнтирах у світі глобальної непевності, недовіри й сумніву в усіх без винятку цінностях.

Шлях від модернізму й авангардизму до постмодернізму. Перехід від відкритого ідеологічного протистояння до посттоталітарного, «вільного» суспільства: плюси та виклики для художньої літератури.

Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культуру наприкінці XX – на початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).

Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).

Інтертекстуальність як конститутивна ознака постмодернізму. Типи та функції інтертексту. Інтертекстуальність і риси постмодерністської естетики: відтворення фрагментарності світу і множинності істин, критика раціональних концепцій буття та концепції логічності історичного простору, руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами, стилізація, компілятивність, ремінісценції, алюзії тощо.

Постмодернізм як типовий вияв еклектичного духу часу, його спрямування на всеохопність гуманітарного знання. Проблема «розмивання» жанрів, їхня дифузія як один із шляхів новаторських пошуків у художній літературі. Взаємовплив елітарної та масової культури. Найвідоміші митці й твори.

Витоки постмодернізму. «Структуралістське минуле» постмодернізму та водночас «послідовна критика» структуралізму. Структуралістська парадигма тексту: семіотична основа, розширення семантики поняття, «чиста природа тексту». Постструктуралізм як колыска теорії постмодерністів. Філософські засади постмодернізму в працях Ж. Дерріди, Ж. Батая, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко.

Характерні ознаки літератури постмодернізму (інтертекстуальність / гіперрецептивність (Ю. Ковбасенко), «гра» з текстом і читачем, іронічність, колажування, «віртуальний історизм» та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах. Реалізація можливостей гіпертексту як атрибут літератури постмодернізму

(«Гіпертекстові наративи не є породженням комп'ютера. Не є вони й породженням ХХ ст. Просто в ХХ ст. реальність і людська свідомість трансформувалися таким чином, що найадекватнішим чином вони описувалися саме за допомогою гіпертексту» М. Візель).

Метафора лабіринту (різони) як глобальний символ естетики постмодернізму. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).

Кореляція творчих пошуків письменників кінця ХХ століття із загальними тенденціями розвитку літературознавства й культурології.

Ідея деконструкції. Теорія герменевтики як дослідження поетики митця: відображення індивідуальної системи засобів виразності, неповторні стильові особливості, що дозволяють упізнавати текст автора, ідентифікуючи його і виділяючи з-поміж інших.

Сприйняття тексту як знакового комплексу (за логікою постструктуралістів). Провокативний характер пошуків «істин тексту». Врахування виявів авторської суб'єктивності та особливості сприйняття тексту читачем.

Постмодернізм як мистецьке явище кінця ХХ – початку ХХІ ст.: сукупність тенденцій у літературі, філософії та мистецтві кінця ХХ ст. Поняття і концептуальні схеми постмодернізму.

Принципові нонселекція та гіперрецептивність як конститутивні ознаки постмодернізму. Феномен симулякру. Поняття різони. Шизоаналіз. Ж. Бодріяр «Символічний обмін і смерть», Ж. Дельоз «Платон і симулякр». Система опозицій Іхаба Хассана. Іроніз як атрибут постмодернізму та своєрідність постмодерністської гри.

Найвідоміші представники літератури постмодернізму: Х. Л. Борхес (Аргентина), У. Еко (Італія), М. Павич (Сербія), П. Зюскінд (Німеччина), К. Рансмайр (Австрія), Дж. Фаулз (Велика Британія), М. Кундера (Італія), Р. Бах (США), П. Коельо (Бразилія) та ін.

Ключові поняття: алюзія, гіперрецептивність, гіпертекст, «нелінійне письмо», інтертекстуальність, компіляція, ремінісценція, іронічність, нонселекція, палімпсест, пародійність, пастиш, постмодернізм (як літературно-мистецьке явище кінця ХХ – початку ХХІ ст.), різона, симулякр.

Семінар № 1

Постмодернізм і романістика Умберто Еко (за окремим планом)

ЛІТЕРАТУРА

1. Астаф'єв О. Міжтекстове поле постмодернізму: теорія й історія // Філолог. семінари: Типи худож. творчості в епоху постмодернізму: реальність чи віртуальність? – К., 2002. – Вип. 5. – С. 74-80.
2. Зарубежная литература XX в.: Учебн. для вузов / Л. Г. Ачреев, А. В. Карельский, Н. С. Павлова и др.; Под ред. Л. Г. Андреева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 2004. – 559 с.
3. Ігнатенко М. Постмодерний Homo ludens // Слово і час. – 2002. – № 6. – С. 16-21.
4. Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 496 с.
5. Коваль М. Постмодерністська гра в літературу, відмова від традиції чи її нова інтерпретація (на матеріалі сучасної літератури та критики США) // Молода нація: Альманах. – К.: Смолоскип, 1999. – Вип. 13. – С. 182-192.
6. Ковбасенко Ю. І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскін» / Юрій Ковбасенко // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2002. – № 4. – С. 80-126.
7. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік усіх боків / Юрій Ковбасенко // Зарубіжна література в школах України. – 2002. – № 5. – С. 2 - 12.
8. Лотман Ю. М. Выход из лабиринта / Юрий Лотман // Имя розы. – СПб.: Симпозиум. – 2000.
9. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // Зарубіжна література в школах України. – 2005. – № 6. – С.18-20.
9. Пахаренко Н. Світоглядно-естетичні грані постмодернізму // Укр. мова та літ. – 2005. – № 15. – С. 9-13.
10. Семків Р. Іронічна структура : типи іронії в художній літературі / Ростислав Семків. - К. : Вид. Дім «КМ Академія», 2014. – 135 с
11. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С.76-80.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ КОМПАРАТИВІСТИКИ

Лекція № 2

Світова література початку ХХІ століття: знакові постаті, твори, тенденції (2 год.)

Нові тенденції в літературі на межі ХХ – ХХІ століть: пошук експресивних засобів виразності з метою створення своєрідного індивідуального авторського стилю. Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх творів початку ХХІ століття.

Роль і значення образу-символу Інтернету як всесвітньої Мережі та явища сучасного мобільного світу. Інтернет як величезне досягнення цивілізації і водночас руйнування будь-якої об'єктивності, як світ хаосу. Інтернет як «новий» (усесвітній) лабіринт та ілюзія керування світом. Інтерпретація реального процесу комунікації у віртуальному світі. Опозиція «реальний-віртуальний» щодо ситуацій та образів літературних творів. Створення ефекту умовності ситуації, імітації життя.

Творчість сучасних зарубіжних письменників: у пошуках мейнстриму. Виникнення «великого галасу» (позитивного і негативного) навколо сучасних творів (напр., «Інферно» Д. Брауна). Особливості «модного» роману. Художня та релігійна символіка. Звернення до історичного матеріалу як способу осягнення проблем сучасності. Синтез і дифузія жанрів, концепція світу і концепція особистості в прозових творах початку ХХІ ст.

Дешифрувальна функція нових творів: відверте глузування над сприйняттям духовних і художніх традицій, пародійний характер твору. Відверте зниження «високої» проблематики і зведення її до формули популярного «бестселера».

Поява творів глибоко психологічних і змістовно насичених. Поява нового інтелектуального стилю в літературних творах початку ХХІ ст. Творчість видатних науковців як спроба написати «справжню» книжку і бути вислуханим і почутим.

Створення іміджу «культового письменника». Творчість сучасного польського митця, двічі доктора наук, який займається молекулярною хімією, Януша Леона Вишневського. Дебют у літературі романом «Самотність у Мережі» («Samotność w Sieci» (2003).

Створення нових художніх форм, актуальність проблематики зменшення постмодерних тенденцій в інтелектуальних творах початку століття.

«Від Інтернету до Гуттенберга»: боротьба новітньої художньої літератури за читача. Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.), сучасний стан і прогнози.

Ключові поняття: «каноноборство» (в художній літературі), «модний» роман, елітарна культура, канон літературний, класична література, культовий письменник; парабола (в художній літературі).

Семінар № 2

Параболічність як атрибут світової літератури XX-XXI ст. (за окремим планом)

ЛІТЕРАТУРА

1. Астаф'єв О. Міжтекстове поле постмодернізму: теорія й історія // Філолог. семінари: Типи худож. творчості в епоху постмодернізму: реальність чи віртуальність? – К., 2002. – Вип. 5. – С. 74-80.
2. Зарубежная литература XX в.: Учебн. для вузов / Л. Г. Ачреев, А. В. Карельский, Н. С. Павлова и др.; Под ред. Л. Г. Андреева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 2004. – 559 с.
3. Ігнатенко М. Постмодерний Homo ludens // Слово і час. – 2002. – № 6. – С. 16-21.
4. Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 496 с.
5. Коваль М. Постмодерністська гра в літературу, відмова від традиції чи її нова інтерпретація (на матеріалі сучасної літератури та критики США) // Молода нація: Альманах. – К.: Смолоскип, 1999. – Вип. 13. – С. 182-192.
6. Ковбасенко Ю. І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскін» / Юрій Ковбасенко // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2002. – № 4. – С. 80-126.
7. Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік усіх боків / Юрій Ковбасенко // Зарубіжна література в школах України. – 2002. – № 5. – С. 2 - 12.
8. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // Зарубіжна література в школах України. – 2005. – № 6. – С.18-20.
9. Пахаренко Н. Світоглядно-естетичні грані постмодернізму // Укр. мова та літ. – 2005. – № 15. – С. 9-13.
10. Семків Р. Іронічна структура : типи іронії в художній літературі / Ростислав Семків. - К. : Вид. Дім «КМ Академія», 2014. – 135 с
11. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С.76-80.

IV. Навчально-методична карта дисципліни
«Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття в компаративному аспекті»

Модулі	Змістовий модуль I (XI сем.)	Змістовий модуль II (XII сем.)
Назва модуля	Світова література кінця XX століття: знакові постаті, твори, тенденції	Провідні тенденції розвитку зарубіжної літератури початку XXI століття крізь призму компаративістики
Лекції	1-4	5-8
Теми лекцій	Світова література кінця XX століття: знакові постаті, твори, тенденції	Світова література межі XX-XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції
Семінари	1-4	5-8
Теми семінарських занять	Постмодернізм і романістика Умберто Еко (2+20 балів) Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст (2+20 балів)	Параболічність як атрибут світової літератури XX-XXI ст. (2+20 балів) «Смерть автора», або постмодерна реінтерпретація світової казки (2+20 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота № 1, 2 – 20 балів	Самостійна робота № 3, 4 – 20 балів
Види поточного контролю	МКР 25 балів	МКР 25 балів
Максимальна кількість балів – 236, коефіцієнт 2,36		

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни становить: **120** годин, із них **16** годин – лекції, **16** годин – семінарські заняття, **8** годин – модульний контроль, самостійна робота – **80** годин.

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1

Постмодернізм і романістика Умберто Еко

ПЛАН

1. Умберто Еко – знакова постать світової літератури, його наукові інтереси та естетичні вподобання.
2. Роль «віртуального історизму» в реалізації концепції роману «Ім'я троянди».
3. Багаторівневе кодування сюжету, міксування стилів та інтертекстуальність роману як вияв постмодерністської «боротьби за читача».
4. Образ бібліотеки-лабіринту, його сюжетно- та текстотворчі функції.
5. Езотеричні вчення і таємні знання як засіб зацікавлення читача в романі «Маятник Фуко».
6. Особливості індивідуального стилю Умберто Еко.

Література:

1. Денисова Т. Н. Феномен постмодернізму: Контури й орієнтири / Тамара Денисова // Слово і час. – 1995. – № 2. – С. 18-22
2. Еко У. Нотатки на берегах «Імені троянди» (будь-яке видання).
3. Еко У. Ім'я рози / переклад з італ. Мар'яни Прокопович. – Харків: Фоліо, 2006. – 574 с.
4. Ковбасенко Ю. І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскін» / Юрій Ковбасенко // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2002. – № 4. – С. 80-126.
5. Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік усіх боків / Юрій Ковбасенко // Зарубіжна література в школах України. – 2002. – № 5. – С. 2 - 12.
6. Литвиненко Т. М. Лабіринт – символ естетики постмодернізму: До проблеми цієї міфологеми в літературі ХХ ст. // Всесвітня література в серед. навч. зал. Укр. – 2004. – № 3. – С. 32-35.
7. Пахаренко Н. Світоглядно-естетичні грані постмодернізму // Укр. мова та літ.- 2005. – № 15. – С. 9-13.

Семінар № 2

Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст

ПЛАН

1. «Перший письменник третього тисячоліття» Милорад Павич знакова постать світової літератури, специфіка його творчості.
2. «Відмова від монопольного права автора на істину» та поетика постмодерністських творів.
3. Гіпертекст як явище «мережевої літератури» (англ. «netrature»). Роман Милорада Павича «Хозарський словник» як гіпертекст.
4. Утілення в оповіданні «Дамаскін» рис постмодернізму. Можливість вибору шляхів читання твору на двох його «перехрестях» (в т.ч. і на комп'ютері) як вияв характерної для постмодерністської літературної гри письменника з текстом і читачем.

5. Оповідання «Принц Фердинанд читає Пушкіна» як інтелектуальна провокація читача. Інтенсивне використання М. Павичем фактів візантійської і поствізантійської культури («віртуальний історизм»).
6. Особливості індивідуального стилю Милорада Павича.

Література:

1. Визель М. Гипертексты по ту и по эту сторону экрана/ Михаил Визель // Иностранная литература.- 1999.- М: 10.- С. 25-31.
2. Затонский Д. Finita la ideologia, или Постмодернизм как зеркало рухнувшей «суперсистемы» // Collegium. – 1997. – № 14 – С. 3-9.
3. Ковбасенко Ю. І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскін» / Юрій Ковбасенко // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2002. – № 4. – С. 80-126.
4. Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік усіх боків / Юрій Ковбасенко // Зарубіжна література в школах України. – 2002. – № 5. – С. 2 - 12.
5. Ковбасенко Ю. І. Мистецтво аналізу й інтерпретації художнього тексту / Юрій Ковбасенко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – К. – 2003. – № 6. – С. 2-10.
6. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С.76-80.

Семінар 4

«Смерть автора», або Постмодерна реінтерпретація світової класики

ПЛАН

1. Класична література як донор для постмодерністською хуткпьюю тексту.
2. Розмаїття виявів інтертекстуальності у постмодерніс: :ысому художньому тексті.
3. Інтелектуальна гра з читачем у новелі Хорхе Луїса Борхесга «Піч Астеріона».
4. Роман Патріка Зюскінда «Запахи, або Історія одного вдщші» як «геніальна компіляція»
5. Пастиш, центон, палімпсест та іронія в поезії кінп" ІСХ - початку ХХІ століття (Й.Бродський, Іртенъев, Прігов, Тимур Кібіров та ін.)

Література:

1. Бульвінська О. Перший письменник III тисячоліття, або Мнлорад Павич і гіпертекст // // Заруб. л-ра в шк. Укр.- 2003.- № 5.- С. Г А і 2.
2. Затонский Д. Finita la ideologia, или Постмодернистское зеркало рухнувшей «суперсистемы» // Collegium - 1997. -№ I. – с. 3-9.
3. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік усіх боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. - 2002. -№ 5. -с. 2 - 12.
4. Семків Р. Іронічна структура : типи іронії в художній літературі / Ростислав Семків. - К.: Вид. Дім «КМ Академія», 2004.- 135 с.

Семінар (факультативно)

«Інтернет чи Г уттеиберг?» сучасне письменство у пошуках мейнстрімів

ПЛАН

1. Секрети успіху «модних» літературних творів кінця XX - XXI століття («геній кічу» Ден Браун, «модний автор» Януш Леон Вишневський та ін.).
2. Складові успіху белетристики Дена Брауна (Код да Вінчі та ін.),
3. Я.Л.Вишневський і трансформація теми самотності та реалізація моделі «лабіринт - різьба - Інтернет» в романі «Самотність в мережі» та ін. творах.
4. Найновіші літературні «бренди» і «тренди» очима читача (екранізації, комп'ютерні технології, «сендвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.
5. Література сьогодні і письменник-сучасник: «класик» - «зірка» - «моднее ім'я» - «культура фігура»?
6. Класика і кіч: проблема літературного канону і каноноборства в Україні й світі.

Література:

1. Дубин Б. Классическое, элитарное, массовое: начала дифференциации и механизмы внутренней динамики в системе литературы // Новое литературное обозрение, 2002, № 5 (57). - С. 6-23;
 2. Овсяк О. Загадки і таємниці роману Дена Брауна «Код да Винчи» // Всесвіт. - 2008. - № 3-4. - С. 149-156.
- Електронні джерела:
- http://sovremennik.ws/2007/09/kod_da_vinchi.html
- <http://www.abc-people.com/data/brown-dan/androgen.htm>
- <http://www.abc-people.com/data/brown-dan/news1.htm>

Семінар 3**Параболічність як атрибут світової літератури XX-XXI ст.**

ПЛАН

1. Парабола як поняття літературознавства та інакомовлення в художній літературі XX - XXI століття (Кафка «Перевтілення», А. Катмю «Чума», В. Голдінг, «Володар мух», Кен Кізі «Політ над гніздом зозулі», антиутопії (Дж. Орвелл. «1984» «Скотоферма») та ін.
2. Параболічність та жанрові ознаки (філософська Казка, алегорично-моральна притча про людство та ін.) творів:
 - Річарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон»;
 - Паоло Коельо «Алхімік»
3. Неоміфологізм і література XX-XXI ст.
4. Полісемантичність і причини популярності літератури фентезі (Дж. Р.Р. Толкін, Дж. К. Роулінг та ін.).

Література:

1. Затонский Д. Finita la ideologia, или Постмодернистское зеркало рухнувшей «суперсистемы» // Collegium - 1997. - № I. - с. 3-9.
2. Семків Р. Постмодернізм та іронія / Типологізація непокінченого // Слово і час.- 2000.- № 6.- с. 6-12.

3. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час - 2002. - № 11. - с.76 - 80.
4. Степанян К. Постмодернизм - боль и забота наша / Век. литературы. - 1998. - № 5.- С.32 - 54.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗНАКОВІ ЯВИЩА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ XX СТОЛІТТЯ. ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Світова література на межі XX–XXI століть: традиції і новації. Філософське та літературознавче підґрунтя літератури кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика)

Науковий і інтерпретаційний розвиток літературознавства кінця XX століття. Концепція про стиль кожного окремого художнього твору В. Виноградова; ставлення до твору як до суми прийомів, які проявляються на рівні форми і змісту одночасно (у працях представників організації ОПОЯЗ: Ю. Тинянов, В. Шкловський та інші); теорія про діалогічність мислення і мовлення М. Бахтіна; літературознавча теорія художнього стилю О. Лосева; концепція щодо своєрідності й культурологічної цілісності національних стилів як літературного контексту епохи і культури (Л. Кормич, В. Багацький, Н. Науменко); теорія структуралістського аналізу художнього тексту.

Філософська теорія герменевтики як мистецтво інтерпретації, мистецтво тлумачення тексту. «Віртуальне» спілкування між автором і тлумачем, діалогічність як принцип гуманітарного знання (Ф. Шлейєрмахер). Положення герменевтичного структуралізму: художній твір як «текст», сприйняття мистецтва як символічної діяльності (від тлумачення текстів до тлумачення людського буття).

Постмодернізм як культурний та естетичний феномен, як інтернаціональний «менталітет»

Можливі тлумачення постмодернізму як явища кінця XX – початку XXI століття. Тенденції і новації у мистецтві постмодернізму: історичний, культурологічний, соціальний, психологічний тощо аспекти.

Онтологічний, гносеологічний, естетичний рівні прояву постмодернізму в кінці XX– початку XXI ст.

Пошук нових засобів зображення в літературі постмодернізму: формування читацької зацікавленості твором тощо. «Боротьба за читача» засобами постмодерного мистецтва.

Особливості поетики постмодернізму. Загальні особливості постмодерністських творів. Особливості постмодерного героя в літературі кінця XX – початку XXI ст.

Образ лабіринту як глобальний символ естетики постмодернізму (10 год.)

Неоміфологізм і містичність мистецтва межі ХХ–ХХІ століть. Лабіринт як один з ключових образів літератури ХХ століття. Походження і призначення образу (мотиву) лабіринту в світовій культурі.

Використання в постмодерних творах міфологічних мотивів і образів, міфопоетичних прийомів. Створення власної «моделі світу» в постмодерних творах межі ХХ–ХХІ століть.

Функції обряду ініціації в контексті розкриття ролі і значення образу (мотиву) лабіринту.

ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ МЕЖІ ХХ–ХХІ СТ.

Особливості дослідження поетики митця у працях М. Бахтіна «Питання літератури та естетики» (стилістична своєрідність жанру роману, стилістичне значення різноманітних «позицій» автора у творі, важливість «відхилення» від стилістичної норми в якийсь момент розвитку певного жанру тощо). Діалогічність мислення, мовлення як такого, а загалом і системи художнього твору.

Дослідження проблеми поетичного стилю митця в працях Д. Наливайка («Мистецтво: напрями, течії, стилі»). Спроба виділити закономірності розвитку літератури і мистецтва, що проявляються на кожному етапі появи і динаміки певного напрямку, а також виокремлення загальних стилів (канонічного, конвенційного) тощо.

Вплив праць українського науковця Д. Затонського на розвиток дослідження особливостей напрямів модернізму, постмодернізму. Книга «Модернізм і постмодернізм...» Теза Д. Затонського: «Мистецтво об'єднує "всі сторони людського буття: від тембру голосу до вміння розмірковувати, від манери рухатися до рухів душі" (*стиль письменника* включає в себе інформацію про епоху, світоглядні позиції автора, навіть індивідуальну манеру рухатися, думати, висловлювати свою своєрідність, що й є складовими "*руху душі*" (В. Маранцман). Праця О. Лосева "Проблема художественного стиля".

Положення західних досліджень у сфері гуманітарних наук: поворот до символічних структур мови. Зв'язок проблем структури тексту із проблемами художньої творчості, психології творчості, культурології тощо. Слово, Текст як першооснова духовного і творчого розвитку особистості. Відсутність остаточно визначених категорій, станів, положень, сприйняття тексту як певного знакового комплексу (за логікою структуралістів і постструктуралістів).

Творчість сучасних зарубіжних письменників

Провокаційний характер пошуків «істини тексту» – врахування проявів авторської суб'єктивності й особливостей сприйняття тексту читачем.

Пошуки авторської концепції та розшифрування постмодерних кодів у творах сучасних (культових письменників). Опрацювання (читання, аналіз, створення власних адекватних інтерпретацій) художніх текстів Мілана Кундери, Хуліо Кортасара, Мілорада Павича, Марка Леві, Дена Брауна та інших.

VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Знакові явища зарубіжної літератури кінця XX століття. Постмодернізм як культурний феномен			
Тема 1. Світова література на межі XX–XXI століть: традиції і новації. Філософське та літературознавче підґрунтя літератури кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) (10 год.)	Індивідуальне заняття	10	I-II
Тема 2. Постмодернізм як культурний та естетичний феномен, як інтернаціональний «менталітет» (10 год.)	Семінарське заняття	5	III-IV
Тема 3. Образ лабіринту як глобальний символ естетики постмодернізму (5 год.)	Індивідуальне заняття	5	V- VI
Провідні тенденції розвитку зарубіжної літератури межі XX–XXI століть			
Тема 4. Зарубіжна література на межі XX–XXI століть: тенденції і новації (5 год.)	Індивідуальне заняття	10	VII- VIII
Тема 5. Творчість сучасних зарубіжних письменників (10 год.)	Індивідуальне заняття	10	IX-X
<i>Разом: 40 годин</i>	<i>Разом: 40 балів</i>		

VII. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Світова література кінця XX – початку XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції
2. Філософські та літературознавчі явища кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів).
3. Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культури наприкінці XX – на початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
4. Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).

5. Характерні ознаки літератури постмодернізму («гра» з текстом і читачем, інтертекстуальність, іронічність, колажування, «віртуальний історизм», реалізація можливостей гіпертексту та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах.
6. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
7. Неоміфологізм і художня література кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
8. «Лабіринт» – «різома» – «Інтернет» як текстотворчі моделі літератури постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
9. Інтертекстуальність та інтелектуалізм новелістики Х.-Л. Борхеса (на матеріалі новели «Дім Астеріона» або ін.).
10. Руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами в творах постмодерністів.
11. Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх текстів кінця XX – початку XXI століття (на м-лі творів М. Павича або ін.).
12. Роль і значення образу-символу Інтернету у творах митців кінця XX – початку XXI століття (на матеріалі роману Я. Л. Вишневського «Самотність у Мережі» або ін. творів).
13. Функції інтертекстуальності у повісті П. Зюскінда «Запахи. Історія одного вбивці».
14. Специфіка застосування прийому «гри» та багаторівнева організація тексту в романі Дж. Фаулза «Маг».
15. Поліваріативність філософсько-естетичних інтерпретацій твору П. Коельо «Алхімік».
16. Особливості інтерпретації авторської концепції в повісті-притчі Р. Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон».
17. Ідейно-естетичні функції інтертексту в романі У. Еко «Ім'я троянди». 18. «Магічний реалізм» і творчість Г. Гарсія Маркеса (на матеріалі роману «Сто років самотності» або інших творів).
19. Твір літератури постмодернізму як гіпертекст (на матеріалі творів М.Павича «Дамаскин», «Скляний равлик» або ін.).
20. Причини, хід і результати «міксування» жанрів і стилів світової літератури у творах Д.Брауна, У.Еко, П.Зюскінда або ін. письменників. 21. Іронічність («чорний гумор») як атрибут літератури постмодернізму (на матеріалі роману К.Кізі «Політ над гніздом зозулі»).
22. Інакомовлення та параболічність як атрибут світової літератури кінця XX – початку XXI століття (на м-лі творів М.Павича, Р.Баха, Дж. Барнса або ін.).
23. Провідні риси постмодерн. естетики та їхнє втілення у епічних творах.
24. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у ліричних творах (на м-лі текстів В.Шимборської, Й.Бродського, Д.Пригова та ін.).
25. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у драматичних творах (на матеріалі текстів Т.Стоппарда або ін.).

26. Фентезі як явище сучасної літератури та культури: характерні риси та секрети популярності (Дж. Р. Толкін, Дж. К. Роулінг та ін.).
27. Проблема літературного канону та «каноноборства» і її вплив на сучасний літературний процес (постколоніальна критика, гендерні студії та ін.).
28. Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.
29. Зарубіжна і українська література кінця XX – початку XXI століття. 30. «Мейнстрими» художньо-естетичної ситуації та літератури кінця XX – початку XXI століть: у пошуках нового та втраченого.

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Зарубіжна література межі XX-XXI століть» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового контролю здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, в якій зазначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1 та 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	8	8
2.	Відвідування семінарів	1	8	8
3.	Виконання завдання із самостійної роботи	5	8	40
4.	Робота на семінарському занятті	10	8	80
5.	Модульна контрольна робота	25	4	100
Максимальна кількість балів – 236 , коефіцієнт – 2,36				

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за сто-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасне виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність та оригінальність виконаного завдання;
- творчий підхід у виконання завдань, ступінь засвоєння матеріалу;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- робоча навчальна програма;
- тексти художніх творів відповідно до програми курсу;
- навчальні посібники;
- завдання для самостійної роботи;
- темарій семінарських занять;
- запитання для поточного модульного контролю;
- завдання для підсумкового контролю.

XI. ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Світова література кінця XX – початку XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції
2. Філософські та літературознавчі явища кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів).
3. Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культури наприкінці XX – на початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
4. Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
5. Характерні ознаки літератури постмодернізму («гра» з текстом і читачем, інтертекстуальність, іронічність, колажування, «віртуальний історизм», реалізація можливостей гіпертексту та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах.
6. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
7. Неоміфологізм і художня література кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
8. «Лабіринт» – «різома» – «Інтернет» як текстотворчі моделі літератури постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
9. Інтертекстуальність та інтелектуалізм новелістики Х.-Л. Борхеса (на матеріалі новели «Дім Астеріона» або ін.).
10. Руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами в творах постмодерністів.
11. Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх текстів кінця XX – початку XXI століття (на матеріалі творів М. Павича або ін.).
12. Роль і значення образу-символу Інтернету у творах митців кінця XX – початку XXI століття (на матеріалі роману Я. Л. Вишневського «Самотність у Мережі» або ін. творів).
13. Функції інтертекстуальності у повісті П. Зюскінда «Запахи. Історія одного вбивці».
14. Специфіка застосування прийому «гри» та багаторівнева організація тексту в романі Дж. Фаулза «Маг».
15. Поліваріативність філософсько-естетичних інтерпретацій твору П. Коельо «Алхімік».
16. Особливості інтерпретації авторської концепції в повісті-притчі Р. Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон».
17. Ідейно-естетичні функції інтертекстуального поля роману У. Еко «Ім'я троянди».
18. «Магічний реалізм» і творчість Г. Гарсія Маркеса (на матеріалі роману «Сто років самотності» або інших творів).

19. Твір літератури постмодернізму як гіпертекст (на матеріалі творів М.Павича «Дамаскин», «Скляний равлик» або ін.)
20. Причини, хід і результати «міксування» жанрів і стилів світової літератури у творах Д.Брауна, У.Еко, П.Зюскінда або ін. письменників.
21. Іронічність («чорний гумор») як атрибут літератури постмодернізму (на матеріалі роману К.Кізі «Політ над гніздом зозулі»).
22. Інакомовлення та параболічність як атрибут світової літератури кінця XX – початку XXI століття (на матеріалі творів М.Павича, Р.Баха, Дж. Барнса або ін.).
23. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у епічних творах.
24. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у ліричних творах (на матеріалі текстів В.Шимборської, Й.Бродського, Д.Пригова та ін.).
25. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у драматичних творах (на матеріалі текстів Т.Стоппарда або ін.).
26. Фентезі як явище сучасної літератури та культури: характерні риси та секрети популярності (Дж. Р. Толкін, Дж. К. Роулінг та ін.).
27. Проблема літературного канону та «каноноборства» і її вплив на сучасний літературний процес (постколоніальна критика, гендерні студії та ін.).
28. Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.
29. Зарубіжна і українська література кінця XX – початку XXI століття.
30. «Мейнстрими» художньо-естетичної ситуації та літератури кінця XX – початку XXI століть: у пошуках нового та втраченого.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. – М.: Художественная литература, 1975. – 502 с.
2. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох / Пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа / Гаролд Блум — К.: Факт, 2007. — 720 с. — (Сер. «Ви-сока полиця»)
3. Бондарева О. Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Монографія. – К.: Четверта хвиля, 2006. – 512 с.
4. Боров Ю. Эстетика. Теория литературы: Энциклопедический словарь терминов / Ю.Б. Боров. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 575, [1] с.
5. Денисова Т. Н. Феномен постмодернізму: Контури й орієнтири / Тамара Денисова // Слово і час. – 1995. – № 2. – С. 18–27. Енциклопедія постмодернізму / [ред. Ч. Е. Вінквіст, В. Е. Тейлор; пер. з англ. Віктор Шовкун]. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
6. Затонский Д. В. Модернизм и постмодернизм: Мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств: От сочинений Умберто Эко до пророка Екклесиастра. – Харьков: Фолио; М.: ООО “Издательство АСТ”, 2000. – 255 с.
7. Ильин И. Постструктурализм, деконструктивизм, постмодернизм. – М., 1996. – 256 с.
8. Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник. – Вид. 4-те, перероб. і доповн. / Юрій Іванович Ковбасенко: – К.: КУБГ, 2015. – 256 с.
9. Ковбасенко Ю. І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскин» // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2002. – № 4. – С. 80-126.
10. Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік різних боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – С. 2 – 12.
11. Ковбасенко Ю. І. «Сини вічності і слави» : мотив “exegi monumentum” у творчості В. Шекспіра та його наступників / Юрій Іванович Ковбасенко // Ренесансні студії / гол. ред. Торкут Н. М. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. – Вип. 25-26. – С. 188-201
12. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Жан-Франсуа Лиотар ; [пер. сфранц. Н. А. Шматко]. – М. : Институт экспериментальной социологии, СПб. : Алетейя, 1998. – 160 с.
13. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма. – СПб.: Алетейя, 2000. – 334 с. Мегела І. Ейдоси літературознавчого дискурсу : монографія / Іван Петрович Мегела. – К.: Либідь, 2016. – 408 с.
14. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С.76 – 80.
15. Hassan I. The Dismemberment of Orpheus. – Madison, Wis: The Univ. of Wisconsin Press, 1982. – xv, 315 p.
16. Jenks C. Death of Modern Architecture / Charles Jenks // From Modernism to Postmodernism : [An Anthology / ed. by Lawrence E. Cahoon]. – Malden, Mass; Oxford : Blackwell Publishing, 2003. – P. 457-464.
17. Kubler G. The Shape of Time. Remarks on the History of Things.– New Haven, 1962.